

Kodeks karny. Komentarz

Wydanie 7.

Przedmowa

Przedkładamy siódme wydanie Komentarza do Kodeksu karnego, opublikowane przez Wydawnictwo C.H.Beck w serii Duże Komentarze Becka. Przedstawiane Państwu wydanie zawiera komentarz obowiązującego Kodeksu karnego zaktualizowany oraz uzupełniony o najnowsze orzecznictwo i literaturę. Uwzględnia on stan prawny na dzień 1.1.2021 r. W komentarzu zostały omówione przepisy karne wprowadzone w ostatnim czasie, m.in. dotyczące karalności nielegalnej adopcji (ustawa z 16.10.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego, Dz.U. z 2019 r. poz. 2128) oraz w związku z wystąpieniem COVID-19 (ustawa z 31.3.2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2020 r. poz. 568; ustawa z 14.5.2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-COVID-2, Dz.U. z 2020 r. poz. 875; ustawa z 19.6.2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19, Dz.U. z 2020 r., poz. 1086). Wskazano również konsekwencje prawne wyroku TK z 22.10.2020 r. (K 1/20) oraz wprowadzenia ustawą z 28.10.2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 2112 ze zm.) tzw. klauzuli dobrego Samarytanina.

Przedstawiając Komentarz, czynimy to z nadzieją, że będzie on służył nie tylko prawnikom-praktykom przy rozwiązywaniu problemów wiążących się ze stosowaniem Kodeksu karnego, ale uznany zostanie za liczący się dorobek doktryny prawa karnego. Komentarz opracowany został również z myślą o aplikantach, doktorantach i studentach Wydziałów Prawa jako pomoc w poznawaniu systemu polskiego prawa karnego w zreformowanym kształcie. Jest on autorskim dziełem pracowników naukowych związanych obecnie lub w przeszłości z Katedrą Prawa Karnego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Komentarz jest pracą zbiorową, stąd poszczególne jego części są odbiciem poglądów piszących je Autorów. Oddajemy jednak Czytelnikom Komentarz opracowany w świetle spójnego systemu wartości. Nicią przewodnią dokonanej przez Autorów wykładni przepisów Kodeksu karnego była bowiem koncepcja prawa karnego wartości, mającego u podstaw respekt dla przyrodzonej godności człowieka i to obu osób dramatu przestępstwa – sprawcy czynu zabronionego, ale w równej mierze dramatu ofiary, uznanej przez nas za podmiot bierny przestępstwa. W Komentarzu podkreślamy także wymóg gwarancyjności prawa karnego, w wielu miejscach relatywizując problemy powstałe przy interpretacji przepisów do funkcji gwarancyjnej prawa karnego. Traktujemy Kodeks karny jako „Magna charta” człowieka.

Komentarz zawiera wykładnię przepisów całego Kodeksu karnego, obejmuje zatem jego część ogólną, szczególną i wojskową, ale ponadto Autorzy uznali za celowe wzbogacić treści komentarza o wykładnię przepisów wprowadzających do Kodeksu karnego. Dopiero wszystkie razem tworzą one zasadniczy trzon systemu prawa karnego.

Dokonując wykładni Kodeksu karnego opieraliśmy się na polskim piśmiennictwie prawa karnego i na wybranym orzecznictwie sądowym, mając wszakże na uwadze, że źródłem prawa jest ustawa, a więc ani doktryna, a zwłaszcza judykatura nie mają mocy prawodawczej. Uwzględniamy również orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego w sprawach karnych oraz prawo Unii Europejskiej, wskazując także na judykaturę Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Kodeks karny obowiązuje w ramach intencji ustawy, czyli w brzmieniu uchwalonym i jego wykładnia nie może wyjść poza granice ustawy, ani mieć treść *praeter legem*, a tym bardziej

Przedmowa

contra legem. Wykładnia przepisów zawarta w Komentarzu nie ma charakteru wykładni kreatywnej – zdaniem Autorów mieści się ściśle w ramach prawa karnego zawartego w Kodeksie karnym.

Interpretując przepisy Kodeksu karnego, staraliśmy się kierować wskazaniem prof. *J. Makarewicza*, że: „kodeks karny tłumaczyć należy wyłącznie tylko na podstawie *ratio legis*, którą wyczytać należy z samego brzmienia ustawy” (*J. Makarewicz*, Wykładnia kodeksu karnego, *Gazeta Sądowa Warszawska* 1934, Nr 10, s. 145). Przy każdej niemal instytucji kodeksowej odwołujemy się do uzasadnienia projektu kodeksu karnego, jednak pamiętając, że jest to interpretacja dokonana przez projektodawców, nie zaś motywy ustawy.

Wielokrotnie wskazujemy na niedomogi rozwiązań kodeksowych, ale nie staramy się w Komentarzu wykładnią przepisów poprawiać ustawodawcy. Jedyną tego drogą jest nowelizacja przepisów. Rację miał bowiem *J. Makarewicz*, pisząc, że: „Tam, gdzie trzeba komentarzy, uczonych rozpraw, orzeczeń Sądu Najwyższego, rozporządzeń ministerialnych na to, by przepis ustawy należyście postawić, tam widocznie zachodzi wadliwość w kodyfikacji” (*J. Makarewicz*, *Ustawa karna (Część ogólna)*. Projekt wstępny, Lwów 1922, s. 2).

Dokonyując wykładni i wyjaśniając poszczególne zwroty użyte przez ustawodawcę w Kodeksie karnym posługiwaliśmy się znanymi metodami wykładni, wskazywaliśmy równocześnie na trudności interpretacyjne, próbując dokonać najbardziej racjonalnej wykładni przepisów KK.

Autorzy Komentarza do Kodeksu karnego będą szczerze wdzięczni za uwagi dotyczące opracowania, mogące ulepszyć dzieło przedkładane Państwu.

Alicja Grześkowiak, Krzysztof Wiak

Toruń – Lublin, grudzień 2020 r.

[Przejdź do księgarni →](#)